

Vergaderjaar 2023–2024

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

31 490

Vernieuwing van de rijksdienst

Nr. 1111

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 december 2023

In de verzamelbrief «Algoritmen reguleren»¹ van 7 juli 2023 aan uw Kamer is aangekondigd dat met alle ministeries is afgesproken dat het landelijke Algoritmeregister up-to-date is in 2025 en dat dan ten minste de hoog risico algoritmes geregistreerd zijn in het Algoritmeregister. Ook is door de CIO Rijk aan de ministeries gevraagd om te komen tot een planning per departement.

In deze brief geef ik aan dat het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) het belang en de doelen van het landelijk Algoritmeregister onderschrijft. Burgers moeten er immers op kunnen vertrouwen dat algoritmes voldoen aan publieke waarden en (wettelijke) normen en dat er uitleg is over hoe ze werken. OCW heeft daarom aan (verdere) bewustwording hierover binnen het departement, de dienstonderdelen en de onder OCW ressorterende ZBO's gewerkt.

In deze brief geef ik aan welke stappen worden gezet om te komen tot een gevuld Algoritmeregister eind 2025². Het wetsvoorstel dat door de Staatssecretaris van BZK is aangekondigd zal nog nadere duiding en invulling geven richting eind 2025.

Huidige vulling door OCW

Op dit moment bevat het landelijke Algoritmeregister één algoritme van de dienstonderdelen die tot OCW behoren. Het betreft een algoritme van

¹ Kamerstukken II, 2022/23, 26 643, nr. 1056.

² De dienstonderdelen van OCW beogen eind 2025 ten minste alle hoog risico algoritmes (categorie A) in het Algoritmeregister te hebben opgenomen. Het is de bedoeling dat dan eveneens de impactvolle algoritmes (cat. B) in het register staan, maar mogelijk is hiervoor bij enkele dienstonderdelen een langere doorlooptijd voor nodig.

de Inspectie van het Onderwijs³. Alle dienstonderdelen zijn gestart met (uitvoerings)analyses voor het Algoritmeregister en zullen in 2024 één of enkele algoritmes in het publieke register plaatsen om op deze manier het proces van publiceren te ervaren. Deze analyses, onderdeel van de inventarisatiefase, zijn mede bedoeld om te bepalen wat de impact van het Algoritmeregister op de dienstonderdelen is. Het is goed hierbij te vermelden dat er vanwege de verschillen in grootte flinke verschillen in impact te verwachten zijn tussen de dienstonderdelen van het Ministerie van OCW.

Aanpak

Om het landelijke Algoritmeregister gevuld te krijgen moeten dienstonderdelen verschillende stappen doorlopen. Vanwege de genoemde verschillen in grootte, kan het zijn dat de volgorde van de stappen ook om die reden zal verschillen. De stappen die door mijn departement zijn voorgesteld:

- Het (verder) bevorderen van bewustwording van het belang van openheid over algoritmes en van het identificeren van de impact die algoritmes kunnen hebben;
- Het breed inventariseren en identificeren van algoritmes bij alle dienstonderdelen en inschatten welke algoritmes in het Algoritmeregister horen. Daarbij wordt in principe prioriteit gegeven aan hoog risico algoritmes, zoals de hoog-risico AI-systemen uit de concepttekst van de AI-verordening;
- Het verder onder de aandacht brengen van de handreiking en handleiding Algoritmeregister bij de dienstonderdelen. Deze handreiking en handleiding zijn rijksbreed inmiddels beschikbaar gesteld;

Daarnaast zijn ook de ZBO's gerelateerd aan OCW geïnformeerd over het Algoritmeregister zodat ook bij hen (meer) bewustwording ontstaat. De ZBO's zijn tevens uitgenodigd tot het maken van een inventarisatie van de algoritmes.

Departementsbrede tijdlijn

Alle dienstonderdelen zullen hun inventarisatie van algoritmes, inclusief impactanalyse, in 2024 afgerond hebben en zich gaan voorbereiden op het vullen van het Algoritmeregister. Helpend bij dit proces is het wanneer ieder dienstonderdeel, voor zover ze deze hebben, tenminste één of twee algoritmes (categorie A en B uit de handreiking) publiceren in het Algoritmeregister om het proces van registratie te ervaren. Doel hiervan is ook dat de financiële en organisatorische impact van implementatie van het Algoritmeregister duidelijker wordt, ook per dienstonderdeel.

Aandachtspunten

Voor het vullen van het Algoritmeregister is een implementatiekader benodigd. Op basis van de recent beschikbaar gestelde handreiking Algoritmeregister en het raamwerk dat wordt opgesteld kan het implementatiekader voor OCW worden opgesteld, zodat alle dienstonderdelen op uniforme wijze aan de slag gaan. Het implementatiekader helpt ook wanneer gebruikers van het Algoritmeregister de inhoud van het register willen toetsen. Door hier ook oog voor te hebben kan OCW invulling geven aan de lerende organisatie die ze wil zijn.

³ Prestatiemonitor – Inspectie van het Onderwijs (OCW) – Het Algoritmeregister van de Nederlandse overheid.

Gezien de samenhang van het Algoritmeregister met andere registers (Europees en nationaal), zoals het Verwerkingsregister, kijkt mijn departement naar de aansluiting van deze registers op elkaar en gaat aandacht uit naar het stroomlijnen van deze processen. Zeker omdat de doelgroepen van deze registers dezelfde zijn.

Vervolgproces

De (internationale) wet- en regelgeving en voorziene kaders zijn nog in ontwikkeling en niet formeel bekrachtigd. Dit maakt dat de reeds uitgevoerde analyses mogelijk nog niet volledig zijn. Ook de uitvoeringstoets die DUO gaat doen op het wetsvoorstel⁴ is een bepalende stap in het vervolgproces. Ontwikkelingen op wet- en regelgeving betreft OCW in de uitwerking van de precieze plannen per dienstonderdeel. Daarin neemt OCW ook de overige genoemde aandachtspunten mee voor alle dienstonderdelen.

Ik zal uw Kamer eind 2024 wederom informeren over de voortgang.

Mede namens de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R.H. Dijkgraaf

⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 26 643, nr. 950